

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Viite
LVM/1124/03/2018, LVM051:00/2018

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä lentoliikenteestä Kazakstanin kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt ulkoministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi Suomen ja Kazakstanin välillä lentoliikenteestä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi. Kyse on jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisten lentoliikennesopimusten neuvottelemisesta ja täytäntöönpanosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 847/2004 (ns. ulkosuhdeasetus) perusteella neuvotellun sopimuksen kansallisesta hyväksymisestä.

Ulkoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ulkoministeriö pitää positiivisena, että sopimus avaa uusia mahdollisuuksia lentoliikenteelle Suomen ja Kazakstanin välillä ja puoltaa sopimuksen hyväksymistä. Sopimuksen tekeminen on suomalaisen elinkeinoelämän edun mukaista, säännöllisten lentoyhteyksien tukiessa osaltaan viennin kasvua ja suomalaisten yritysten kilpailukykyä parantamalla niiden toimintaedellytyksiä.

Ulkoministeriön näkemyksen mukaan esitysluonnos vastaa hyvin kansainvälisten veloitteiden hyväksymistä koskeville hallituksen esityksille perustulain mukaan asetettavia vaatimuksia.

Esityksen jaksossa 3 *Voimaantulo* on avattu asianmukaisesti sopimuksen voimaantuloa koskevaa artiklaa ja sen mukaista prosessia, mutta artikla-viittaus on virheellisesti tehty 22 artiklaan; sopimuksen voimaantulosta säädetään 23 artiklassa.

Ulkoministeriö ehdottaa lisäksi jaksoa 3 *Voimaantulo* täydennettäväksi Valtiosopimusoppaan uudistuneiden ohjeiden mukaan kirjauksella siitä, sisältääkö sopimus mahdollisesti Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Jos sopimus sisältää Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntää edellyttäviä määräyksiä, ne eivät voi tulla voimaan Ahvenanmaalla, ellei suostumusta sopimuksen voimaansaattamissädökselle tältä osin saada. Jos sopimus taas ei sisällä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, myös tästä tulisi mainita voimaantulojaksossa. Ulkoministeriö arvioi, että sopimus ei sisällä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia

määräyksiä, sillä itsehallintolain (1144/1999) 27 §:n 1 mom. 17) kohdan mukaan ilmailu kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ulkoministeriö katsoo, että jaksossa 4.1. *Toimivallanjako unionin ja jäsenvaltion välillä* on asianmukaisesti kuvattu lentoliikennesopimuksen luonnetta sellaisena sopimustyyppinä, jonka Euroopan unioni sallii jäsenvaltion tekevän tietyin edellytyksin ulkosuhdeasetuksen perusteella, vaikka osa sopimuksen sisällöstä kuuluu osittain unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Kysymys ei ole siis perinteisestä sekasopimuksesta eikä sitä hyväksyttyä sekasopimuksen tapaan vain Suomen toimivaltaan kuuluvilta osin (PeVL 7/2012 vp, PeVL 14/2014 vp). Kysymys ei myöskään ole sellaisesta sopimuksesta, johon jäsenvaltiot sitoutuvat unionin puolesta (PeVL 16/2004). Tämä katsotaan riittävällä tavalla kuvatun luonnoksessa hallituksen esitykseksi.

Jaksossa 4.2 on eritelty lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan aiempi lausuntokäytäntö ja ulkoministeriön lausunnot vastaavista käsittelyjaksoista aiemmissa lentoliikennesopimusten voimaansaattamista koskevissa hallituksen esityksissä.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perustuslakivaliokunta on jäävartiosopimuksen voimassaolon lakkauttamista koskevassa lausunnoissaan todennut, että vaikka sopimuksen lakkauttamisessa ei ole muodollisesti kysymys sopimuksen irtisanomisesta, vaikutuksiltaan sopimuksen kansainvälisoikeudellisen voimassaolon lakkauttaminen rinnastuu veloitteen irtisanomiseen (PeVL 18/2002 vp ja PeVL 32/2006 vp). Perustuslakivaliokunta on perustuslakiuudistuksen yhteydessä katsonut, että eduskunnan hyväksyminen vaaditaan myös sellaisen kansainvälisen veloitteen irtisanomiseen, jonka eduskunta on hyväksynyt ennen uuden perustuslain voimaantuloa. Hyväksymisvaatimus ulottuu lisäksi irtisanomistapauksiin, joissa veloitetta ei ole alun perin hyväksytty eduskunnassa, mutta joissa velvoite uuden perustuslain sisällön perusteella arvioituna olisi tullut saat-
taa hyväksyttäväksi eduskunnassa (PeVM 10/1998 vp ja PeVL 18/2002 vp).

Voimassaolevan Suomen ja Kazakstanin välisen lentoliikennesopimuksen on aikaisemman valtiosäännön mukaisesti hyväksynyt tasavallan presidentti ja se on saatettu voimaan tasavallan presidentin asetuksella (Sops 98/1998). Nyt hyväksyttäväksi esitetyn sopimuksen 24 artiklassa on määrätty aiemman Suomen ja Kazakstanin välisen sopimuksen lakkauttamisesta. Koska lakkautettava sopimus sisältää uuden perustuslain sisällön perusteella arvioituna lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, sopimuksen lakkauttaminen edellyttää nykyisen perustuslain mukaan eduskunnan suostumusta. Eduskunnan suostumus on edellä olevin perustein hankittava myös vanhan sopimuksen lakkauttamista koskevalle 24 artiklalle. Esityksen eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevaa jaksoa tulisi siten täydentää tältä osin. Lisäksi ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että saatettaessa uutta sopimusta aikanaan voimaan, sen voimaansaattamista koskevaan valtioneuvoston asetukseen on sisällytettävä säännös aiemman sopimuksen voimaansaattamisasetuksen (1216/1998) kumoamisesta (ks. esim. SopS 52/2009).

Teknisinä huomioina tuodaan lisäksi esiin, että jaksossa 4.2 on käytetty termiä "välitysmenettely" viitattaessa sopimuksen 18 artiklan mukaiseen erimielisyyksien sovitteluun, joka tapahtuu artiklan mukaan ensisijaisesti osapuolten välisellä neuvottelulla ja toissijaisesti välimiesmenettelyllä. Oikea ja vakiintunut termi on "välitysmenettelyn" sijaan sopimuksen 18 artiklassa ja yksityiskohtaisissa perusteluissakin mainittu "välimiesmenettely".

Ulkoministeriö kiinnittää liikenne- ja viestintäministeriön huomiota lisäksi siihen, että esityksen lopussa oleva sopimusteksti ei ole nyt otsikoidulla tavalla esityksen liite, vaan erottamaton osa hallituksen esitystä. Tämän vuoksi otsikko "liite" tulisi poistaa sivun 13 oikeasta yläkulmasta.

oikeuspäällikön sijainen, yksikönpäällikkö

Kaija Suvanto

lainsäädäntösihteeri

Majja Mansikkaniemi

Liitteet

-